

ด้านทั้งดงามของโลกาอนุวัตร:

กฎหมายสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศจำกัดอธิปไตยของรัฐและการก่อสร้างสร้างตัวของประชาคมโลกอย่างไร

ลูกซ์ เมเยอร์ - บรูเนลล์*

เกษวิรินทร์ หวังวงศ์โรจน์ และ โสภารัตน์ จารุสมบัติ

แปลและเรียบเรียง

จุดดพริกผันหนึ่งในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คือการเกิดของแบบแผนปฏิบัติด้านสิทธิมนุษยชนนานาประเทศ การลำแดงของสิทธิมนุษยชนในระยะเริ่มต้น ไม่ว่าจะเป็นแม็กนาคาร์ตา ของอังกฤษ หรือพระราชบัญญัติสิทธิของอเมริกัน ไม่ใครจะมีผลกระทบแต่อย่างใดต่อพฤติกรรมของผู้ปกครอง กษัตริย์ และผู้กำชัยชนะทั้งหลาย แต่เป็นเพียงถ้อยคำสวยหรูที่ว่าด้วยมโนธรรมและสันติภาพอันปราศจากกลไกในการบังคับใช้ ชาวโลกต้องรอคอยกระทั่งการสิ้นสุดของการปฏิวัติฝรั่งเศส จนกว่ารัฐธรรมนูญของรัฐจะเชื่อมโยงเรื่องการใช้อำลังและแนวคืดอธิปไตยเข้ากับสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน แต่กระนั้นก็ตาม ประชาคมระหว่างประเทศก็ไม่มีวิถีทางที่ถูกต้องใดๆ ที่จะแทรกแซงกิจการระหว่างประเทศของรัฐอื่น ต้องใช้เวลาอีก 170 ปี กว่าที่สิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานจะกลายเป็นข้อบังคับระหว่างประเทศ นั่นคือกฎบัตรสหประชาชาติซึ่งสร้างระเบียบระหว่างประเทศขึ้นมา ซึ่งอธิปไตยของแต่ละรัฐถูกกำหนดไว้ก่อน และถูกจำกัดโดยแบบแผนปฏิบัติระหว่างประเทศ ในกรณี

ที่มีการละเมิดแบบแผนทางสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานประชาคมนานาชาติที่มีหน้าที่ที่จะแทรกแซงและยุติการใช้อำนาจอธิปไตยภายในประเทศนั้นๆ โดยทันที นับแต่นั้นมา เราจึงได้เห็นการแทรกแซงสิ่งที่รัฐมักเรียกว่า กิจการภายในหลายครั้งหลายครา เป็นเพราะกรอบทางกฎหมายของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศยุคปัจจุัยที่ทำให้พื้นที่ของคำว่า กิจการภายใน หดแคบลงอย่างมาก และแม้จะมีข้อโต้เถียงทั้งหลายทั้งปวงเกี่ยวกับคำนิยมของเอเชียและของตะวันตก กรณีของ ฮีสต์ติมอร์, โคโซโว, เซติ และโซมาเลีย ต่างก็ย้ำให้เห็นถึงมติที่ว่าพันธะอย่างเป็นทางการของการปกป้องสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศจำเป็นจะต้องนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง

ข้อจำกัดทางการระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันทางกฎหมายที่ระงับความสามารถอันเป็นพิเศษของรัฐแต่ละรัฐเหนือดินแดนของตน ลักษณะเดียวกันนี้

* Visiting Professor โครงการ Master of International Relations Program คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (มกราคม-ธันวาคม 2543)

สังเกตเห็นได้ในเรื่องของการปกป้องสภาวะแวดล้อมนานาชาติในทุกวันนี้ ดังนั้น กฎหมายระหว่างประเทศจึงมาถึงจุดหักเหในทำนองเดิมอีกครั้งหนึ่ง ความจำเป็นสำหรับการปกป้องสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น นำไปสู่ข้อจำกัดด้านอธิปไตยของแต่ละรัฐที่แผ่กว้างออกไป ในเวลาเดียวกัน การดูแลและปกป้องพื้นที่บางส่วนของสภาวะแวดล้อมถูกเอาออกไปจากการควบคุมพิเศษของรัฐต่างๆ และกลายเป็นภาระรับผิดชอบของทั้งโลก หรือประชาคมแห่งรัฐทั้งหมด กระบวนการนี้ถูกกำหนดเป็นนิติบัญญัติในหลายทศวรรษที่ผ่านมา และยังอีกนานกว่าจะเสร็จสมบูรณ์ แต่แนวโน้มนั้นกระจ่างชัดอยู่แล้ว

ในที่สุดแล้ว เราจะปกป้องสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติของเราด้วยวิธีการและมาตรการอย่างเช่นที่เราปกป้องตนเองในฐานะมนุษย์หรือไม่ คำตอบที่สมบูรณ์ต่อคำถามนี้คงจะต้องอาศัยอำนาจเหนือธรรมชาติเสียแล้ว แต่กฎหมายระหว่างประเทศที่คุ้มครองสภาวะแวดล้อมที่มีอยู่ และที่จะมีต่อไปในอนาคตสามารถพิสูจน์อย่างน้อยได้ว่า โครงสร้างปัจจุบันเช่นเดียวกับพัฒนาการในอนาคตในเรื่องนี้จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญ ของระบบความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งหมด บทสรุปที่จะกล่าวต่อไปนี้จะบอกว่าเราจะต้องคาดหวังกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพียงใดและช้าเร็วเพียงใด

1. ขั้นตอนแรก: การห้ามทำลายสภาวะแวดล้อมข้ามพรมแดน

คงจะไม่ใช่นักการเมืองและผู้บริหารอุตสาหกรรมแต่เป็นนักกฎหมายระหว่างประเทศที่มีความรู้สึกว่าการทำลายองค์ประกอบของธรรมชาติแวดล้อมข้ามพรมแดน เป็นเรื่องต้องห้าม

ข้อห้ามนี้ถูกพัฒนาขึ้นภายใต้กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร

จุดเด่นในเรื่องนี้คือการมอบรางวัล Trail Smelter Case¹ ในปี 1941 ศาลสหรัฐได้ข้อสรุปว่า “ไม่มีรัฐใดที่จะใช้หรืออนุญาตการใช้ดินแดนของสหรัฐฯ ในทางที่จะนำไปสู่ความเสียหายโดยควันไฟ หรือต่อดินแดนอื่นใด หรือทรัพย์สิน หรือบุคคลในนั้น” ความคิดดังกล่าวถูกเน้นย้ำอีกครั้งในหลักการข้อที่ 21 ของคำประกาศจากการประชุมของสหประชาชาติที่กรุงสต็อกโฮล์ม เรื่องการปกป้องสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ²

ประชาคมนานาชาติเชื่อมโยงสิทธิเหนือดินแดนเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรต่างๆ และนโยบายสภาวะแวดล้อมแห่งชาติเข้ากับ “ความรับผิดชอบที่จะประกันกิจกรรมภายใต้กฎหมายหรือการควบคุม จะไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาวะแวดล้อมของรัฐอื่นๆ หรือดินแดนนอกเหนืออำนาจของกฎหมายแห่งชาติ” หลักการข้อที่ 21 นี้ เป็นการย้ำเน้นถึงกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ³ นอกเหนือจากอนุสัญญาคุ้มครองสภาวะแวดล้อมของยุโรปเหนือปี 1974⁴ ไม่มีสนธิสัญญาระหว่างประเทศใดที่จะปกป้องสภาวะแวดล้อมของประเทศเพื่อนบ้านในขอบเขตที่กว้างเช่นนี้ ดังนั้น คำประกาศแห่งสต็อกโฮล์มได้เปลี่ยนสาระสำคัญของหลักการอธิปไตยแห่งชาติ ตามความจำเป็นของโลกแห่งการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น อีกครั้งหนึ่งแล้วที่การอ้างอธิปไตยเหนือดินแดน

¹ RIAA III, 1911 et seq and 1938, และดูได้จาก J. Read, “The Trial Smelter Dispute,” in *Canadian Yearbook of International Law* 1 (1963), pp. 213-229.

² Declaration of the United Nations Conference on the Human Environment, text reprinted in: *International Law Material (ILM)* 11, 1972, pp. 1416-1469.

³ Georg Dahm, Jost Delbrueck, Ruediger Wolfrum, *Voelkerrecht*, Vol I/I, Berlin/New York 1989, p. 446 with further references.

⁴ *International Environmental Law, Multilateral Agreements*, 974, 14.

อันไม่จำกัดได้ถูกปฏิเสธ ประเทศเพื่อนบ้านต้องทนต่อการปล่อยสารที่ยังไม่นับว่า “รุนแรง” กฎเกณฑ์อันนี้ไม่เพียงแต่อ้างถึงปริมาณมลพิษทั้งหลาย แต่ยังระบุถึงการพัฒนาทางเทคนิคที่อนุญาตให้มีการลดการปล่อยสารพิษ

ตามหลักการพื้นฐานแรกสุดของกฎหมายสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศนั้นทุกรัฐ ไม่ว่าจะลงนามสนธิสัญญาหรือไม่ก็ตาม จะถูกห้ามมิเครื่องอำนวยความสะดวกที่ต่ำกว่ามาตรฐานติดตั้งไว้ใกล้พรมแดน

ประเทศกำลังพัฒนานั้นเองที่อ้างสิทธิโดยธรรมชาติบางประการที่จะถูกตัดออกจากภาระรับผิดชอบเช่นนี้ ด้วยการเน้นย้ำว่า การคุ้มครองสภาวะแวดล้อมอาจกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ประเทศเหล่านี้กำลังเรียกร้องข้อยกเว้นบางประการจากมาตรฐานสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ⁵ วิธีการเช่นนี้อาจจะถูกต้องเมื่อพูดถึงปัญหาสภาวะแวดล้อมของโลก ในกรณีเช่นนี้ข้อเรียกร้องดังกล่าวต้องถูกถือว่าไม่เหมาะสมโดยสิ้นเชิง ไม่มีรัฐใดที่จะมีสิทธิสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจ โดยการทำลายสภาวะแวดล้อมของประเทศเพื่อนบ้านอย่างสำคัญ อย่างไรก็ตาม การบังคับใช้ภาระรับผิดชอบทางกฎหมายเหล่านี้ยังเป็นเรื่องยากที่จะควบคุม หากรัฐฯ หนึ่งละเมิดพันธะระหว่างประเทศ รัฐอื่นๆ ก็มีสิทธิที่จะได้รับค่าชดเชยเมื่อถูกทำลายสภาวะแวดล้อมอย่างสำคัญ ข้ออ้างเช่นนี้สามารถนำขึ้นสู่ศาลระหว่างประเทศ แต่ไม่มีข้อสงสัยใดๆ เว้นแต่เส้นทางอันขรุขระของการต่อสู้กันทางกฎหมายที่ไม่มีที่สิ้นสุดซึ่งไม่น่าพึงพอใจ และจำกัดคุณค่าของข้ออ้างทางกฎหมายจารีตประเพณีให้เป็นเพียงความสำเร็จที่เป็นนามธรรม

2. ขั้นตอนที่สอง: การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติของพวกเขา

สถานการณ์ที่น่าพึงพอใจยิ่งกว่าพบได้เมื่อเรามองถึงการปกป้องคุ้มครองทรัพยากรที่เรามีส่วนเป็นเจ้าของร่วมกัน แนวคิดนี้อยู่บนพื้นฐานของการตระหนักว่าทรัพยากรที่เรามีส่วนร่วมกันเป็นเจ้าของ เช่น อากาศและน้ำ นั้น มีขีดจำกัดของการดูดซึมสารที่เป็นพิษ ดังนั้น ความขัดแย้งจึงอาจเกิดขึ้นได้จากวิธีการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการทำลายสภาวะแวดล้อมที่รุนแรงและผลประโยชน์แห่งชาติ ทุกรัฐที่เกี่ยวข้องเห็นพ้องต้องกันถึงกฎระเบียบบางอย่างด้วยการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ร่วมกันโดยทั่วไปแล้ว ข้อตกลงเช่นนี้ได้มีการสรุปในระดับภูมิภาคบ่อยครั้งเพื่อที่จะปกป้องเส้นทางน้ำ ทะเลสาบ หรือแอ่งน้ำที่เป็นเจ้าของร่วมกัน

ข้อตกลงเช่นนี้สามารถสร้างกรอบความคิดเรื่องสิทธิในการใช้ประโยชน์บนพื้นฐานของคำตอบแทน ยกตัวอย่างเช่น อนุสัญญาปกป้องคุ้มครองแม่น้ำไรน์จากมลพิษโดยคลองไรต์ระหว่าง เยอรมนี, ฝรั่งเศส, ลักเซมเบิร์ก, เนเธอร์แลนด์ และสวิตเซอร์แลนด์ ปี 1976 ได้จำกัดสิทธิที่จะทำให้น้ำเน่าเสียด้วยสารพิษบางชนิดในระยะเวลาประมาณหนึ่งปี ประเทศผู้เข้าร่วมซึ่งจำเป็นต้องอาศัยแม่น้ำเพื่อปล่อยของเสียจะต้องชดเชยค่าเสียหายแก่ประเทศอื่นๆ ซึ่งระงับสิทธิในการใช้ประโยชน์ในส่วนของตน ดังนั้น เนเธอร์แลนด์จึงจ่ายเงินค่าใช้ประโยชน์จากแม่น้ำไรน์ตามความจำเป็นแก่ฝรั่งเศส อนุสัญญาระหว่างสหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และรัสเซีย ในปี 1911 ในเรื่องการคุ้มครองและสงวนแม่น้ำและนากทะเลในมหาสมุทร

⁵ การอภิปรายภายหลังการประชุมที่สต็อกโฮล์ม ดูได้จาก Allen Kneese, "Development and Environment," in *Third World Quarterly* (1979), pp. 4-28.

แปซิฟิกเหนือ⁶ ก็ขึ้นอยู่กับแนวคิดในทำนองเดียวกัน อนุสัญญาดังกล่าวอนุญาตให้สหรัฐฯ และรัสเซียใช้ทรัพยากรธรรมชาติจำนวนหนึ่งร่วมกัน แต่ทั้งสองประเทศจะต้องชดเชยการทิ้งผิวหนังแมวน้ำให้แก่ญี่ปุ่น

เราอาจวิพากษ์วิจารณ์การขายสิทธิที่จะทำลายสภาวะแวดล้อมเช่นนั้น จริงๆ แล้วความคิดในการค้าใบอนุญาตให้สร้างมลพิษแก่ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นเจ้าของร่วมกันฟังดูค่อนข้างแปลก แต่ตราบเท่าที่ความคิดเรื่องรัฐยังอยู่บนพื้นฐานของหลักการใช้อำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนแล้วละก็ ข้อตกลงระหว่างประเทศก็คงจะมีขึ้นเมื่อรัฐได้รับการชดใช้สำหรับการงดเว้นการใช้ "สิทธิ" ที่จะปล่อยน้ำเสีย หรือเก็บเกี่ยวพรรณไม้และพันธุ์สัตว์ นำใส่ใจที่ว่า ประเทศกำลังพัฒนาวิพากษ์วิจารณ์วิธีการแบบทุนนิยมของการกระจายทรัพยากรอันมีอยู่จำกัด

ประเทศเดียวกันเหล่านี้เองที่คัดค้านข้อจำกัดทางเลือกของสิทธิอธิปไตยของรัฐ อย่างน้อยที่สุดในแง่ของประสิทธิผล วิธีการทางการตลาดของการขายและการซื้อใบอนุญาตสำหรับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอันจำกัด ปรากฏว่าน่าเชื่อถือเป็นอันมาก มันทำให้แน่ใจว่า การทำลายสภาวะแวดล้อมได้รับการควบคุมภายใต้ระดับที่รัฐทั้งหลายเชื่อว่า จะทำลายผลประโยชน์แห่งชาติของเขา และทรัพยากรที่มีร่วมกันอย่างรุนแรง ทางเลือกเดียวที่เหลืออยู่ก็คือ แยกสินค้าและสิทธิที่ร่วมกันบางประการออกจากสิทธิแห่งการใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐ แต่จนกระทั่งบัดนี้วิธีการนี้ก็ประสบผลสำเร็จเพียงในปริมาณที่นอกเหนือไปจากกฎหมายแห่งชาติ

3. ความสำเร็จครั้งใหญ่: ไม่มีอำนาจอธิปไตยใดในปริมาณของผลประโยชน์ร่วมกัน

การเจรจาเรื่องกฎหมายทะเลฉบับใหม่เริ่มขึ้นในปี 1973 และนำไปสู่ทัศนคติใหม่ในประชาคมระหว่างประเทศเกี่ยวกับปริมาณนอกเหนืออำนาจศาลแห่งชาติ ความคิดพื้นฐานก็คือ การยกระดับเรื่องการคุ้มครองสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศออกจากขอบเขตของสนธิสัญญาพหุภาคีและทวิภาคี สภาวะแวดล้อมก็จะไม่ถือเป็นหัวข้อของการอ้างสิทธิของประเทศหรือรัฐต่างๆ อีกต่อไป ทุกวันนี้เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางว่าประชาคมระหว่างประเทศของรัฐต่างๆ โดยรวมแล้วจะต้องจัดการกับส่วนที่เปราะบางที่สุดของสภาวะแวดล้อมของโลก เพื่อที่จะสงวนทรัพยากรธรรมชาติของโลกและสิทธิที่จะใช้ทรัพยากรเหล่านี้ของคนรุ่นต่อไปในอนาคต ทุกวันนี้วิธีการเช่นนี้เป็นที่รู้จักกันดีในนามของมรดกร่วมกันของมนุษยชาติ มันขึ้นอยู่กับความคิดที่ว่าไม่มีรัฐใดจะมีสิทธิอธิปไตยในอาณาบริเวณทางภูมิศาสตร์ และเหนือทรัพยากรธรรมชาติที่ถือว่าเป็นผลประโยชน์ขั้นพื้นฐานของประชาคมระหว่างประเทศโดยรวม อาณาบริเวณเช่นนี้ได้แก่ ใต้ท้องทะเลลึก ในอวกาศ ทวีปแอนตาร์กติกา แนวชั้นโอโซน และพีชบางชนิด

จารีตปฏิบัติและสนธิสัญญาระหว่างประเทศจำนวนมากรวมไปถึงสมมติฐานเบื้องต้น สำหรับแนวคิดเหล่านี้ล้วนแต่คุ้มครองสภาวะแวดล้อมทั้งสิ้น ไม่เพียงแต่เพื่อประโยชน์ของรัฐที่ถูกกระทบโดยตรงเท่านั้น แต่เพื่อประโยชน์ของประชาคมรัฐทั้งหมด ยกตัวอย่างเช่นสิ่งที่เรียกว่า สนธิสัญญาแห่งดวงจันทร์⁷ กำหนดว่าทุก

⁶ International Environmental Law, **Multilateral Agreements**, 976, 90.

⁷ สนธิสัญญาในหลักการประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ของรัฐในการสำรวจและใช้ประโยชน์อวกาศ รวมทั้งดวงจันทร์และพื้นที่บนท้องฟ้า ลงวันที่ 27 มกราคม 2510, **UNTS**, Vol. 84, p. 389.

ฝ่ายจะต้องจัดการสำรวจอากาศในลักษณะที่หลีกเลี่ยง การติดเชื่อที่อันตราย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผล เสียต่อสภาวะแวดล้อมของโลก การใช้อวกาศสำหรับ ผลประโยชน์ของรัฐฯ หนึ่งแต่เพียงฝ่ายเดียวเป็นเรื่อง ต้องห้าม ในกรณีของทวีปแอนตาร์กติกา สิทธิอธิปไตย ที่เป็นไปได้ทั้งหมดของรัฐแต่ละรัฐได้ถูกแช่แข็งเพื่อ ที่จะให้มั่นใจว่ามีการปกป้องทรัพยากรธรรมชาติใน อวกาศที่ดีขึ้น⁸ หลักการกำหนดเดียวกันนี้ถูกตั้งขึ้นโดย อนุสัญญาแห่งกรุงเวียนนาปี 1985 เพื่อที่จะปกป้องชั้น โอโซน⁹ แม้กระนั้นก็ตามข้อจำกัดที่ผูกพันโดยกฎหมาย ก็สามารถพบได้ในพิธีสารมอนทรีออล¹⁰ และในอนุสัญญา เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพและอนุสัญญากรุงริโอ ที่โด่งดังปี 1992 ว่าด้วยความเปลี่ยนแปลงของบรรยากาศ แต่แม้แต่นี้รัฐต่างๆ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลทางกฎหมาย หรือทางการเมืองมากมายในเหตุการณ์ของการไม่ยอม ตามกับวัตถุประสงค์ที่ตกลงกันได้

นี่เป็นอีกเรื่องหนึ่งเมื่อเรามองไปยังกฎเกณฑ์บาง ประการในอนุสัญญาว่าด้วยท้องทะเลของสหประชาชาติ¹¹ กฎหมายทะเลฉบับใหม่ไม่ได้ปราศจากส่วนประกอบ แบบเดิมไปเสียทั้งหมด ที่พยายามคุ้มครองทั้งสภาวะ แวดล้อมและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของรัฐต่างๆ ในเวลาเดียวกัน แต่อย่างน้อยที่สุดพื้นที่ใต้ท้องทะเลได้ ถูกดึงออกจากอำนาจศาลแห่งชาติและนำไปอยู่ภายใต้ การควบคุมพิเศษของหน่วยงานเอกเทศแห่งหนึ่ง ใน การนำอนุสัญญานี้ไปใช้ รัฐสมาชิกทุกรัฐต่างก็โอนขาด สิทธิที่จะใช้สอยท้องทะเลอย่างเป็นเอกเทศ กฎระเบียบ นี้เองที่รัฐต่างๆ ได้สละส่วนที่จำเป็นของสิทธิทาง อธิปไตยของตน

มาตรา 128 แห่งอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วย กฎหมายทะเล ปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบยิ่งขึ้นไปอีก คือ รัฐสมาชิกทั้งหมดได้รับอนุญาตให้ใช้มาตรการในการยุติ การสร้างมลภาวะที่ผิดกฎหมายแก่ทะเลหลวง โดยไม่ คำนึงถึงว่ารัฐแต่ละรัฐจะได้รับผลกระทบโดยตรงหรือ

ไม่ กฎหมายนี้ให้สิทธิแก่แต่ละรัฐที่จะแสดงท่าทีเป็น ตัวแทนของประชาคมระหว่างประเทศ แม้ว่าจะไม่มี ความเกี่ยวข้องโดยตรงในกรณีเฉพาะ ยกตัวอย่างเช่น รัฐบาลไทยมีสิทธิที่จะจับกุมและฟ้องร้องเจ้าของหรือ กัปตันเรือลำหนึ่ง ซึ่งก่อมลภาวะให้กับทะเลหลวงส่วน ใดส่วนหนึ่งในมหาสมุทรแอตแลนติกตามกฎหมาย ระหว่างประเทศ เรือถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของดินแดน อธิปไตยของรัฐ นี่คือการสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ครั้งหนึ่ง ที่เดียวคือ การที่มีสิทธิที่จะจับกุมพลเมืองต่างชาติบน เรือของชาตินั้นไปไกลเกินกว่ากฎหมายจารีตประเพณี ระหว่างประเทศ

ภาพที่น่าใส่ใจเข้าไปอีก ซึ่งแสดงแนวโน้มของการ ลดอธิปไตยและเอกราชของรัฐให้แก่ผลประโยชน์ของ ประชาคมนานาชาติโดยรวม อาจดูได้จากอนุสัญญา Straddling Stocks¹² ฝูงปลายังไม่ได้รับการคุ้มครอง โดยข้อตกลงคุ้มครองระดับภูมิภาคและระดับชาติ เมื่อ มั่นวายน้ำออกห่างเขตแดนของรัฐหนึ่งๆ หรือทะเล หลวงนั่นเอง ประเทศที่ลงนามมีภาระที่จะต้องเป็น สมาชิกของอนุสัญญาคุ้มครองส่วนภูมิภาค เมื่อรัฐทั้ง มวลผูกพันโดยข้อจำกัดของอนุสัญญาระดับภูมิภาค ทำให้มั่นใจได้ว่า น่านน้ำนานาชาติของทะเลหลวงจะไม่

⁸ ดู Francisco Orrego Vicuna, State responsibility, liability, and remedial measures under international law, New criteria for environmental protection, in Edith Brown Weiss, (eds.), **Environmental Change and International Law**, Tokyo 1992, 124-158, 147.

⁹ ดูใน Philippe Sands, Richard Taranofsky, Mary Weiss, **Principles of International Environmental Law**, Manchester 1994, p. 167.

¹⁰ พิธีสารมอนทรีออลเกี่ยวกับสารที่ทำลายชั้นโอโซน, เพิ่งอ้าง, หน้า 190.

¹¹ UNTS, 450, 82.

¹² ข้อตกลงในการปฏิบัติตามข้อกำหนดของสนธิสัญญาแห่งสหประชาชาติว่าด้วยกฎหมายทางทะเล ลงวันที่ 10 ธันวาคม 2525 เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และการจัดการฝูงปลา และการอพยพของ ฝูงปลาซึ่งได้ตีพิมพ์อีกครั้งใน **ILM** 34 (1995), 1542.

ถูกใช้จนหมดไป

นอกจากนี้ข้อกำหนดนี้ ประเทศที่ลงนามทั้งหมด มีพันธะที่จะชดเชวงหรือยุติความพยายามใดๆ ที่จะหาปลาในทะเลหลวง นับแต่มิ่วตฤประสงคร่วมกัน นั่นคือ การปกป้องคุ้มครอง Straddling fish stocks สามารถทำให้แน่ใจหากอาณาบริเวณข้อจำกัดของปลา ยังมีผลใช้กับรัฐที่มีได้ลงนาม หลักใหญ่ของอนุสัญญารวมความได้ดังต่อไปนี้ “ฝ่ายรัฐจะใช้มาตรการเพื่อชดเชวงกิจกรรมของฝ่ายที่ได้ลงนามซึ่งบั่นทอนการนำชดเชวงลงไปให้อย่างมีประสิทธิภาพ”¹³ ภายใต้อนุมาตรานี้ เรือของรัฐต่างๆ ที่มีได้ลงนามชดเชวงจับปลาในภูมิภาค โดยผลบังคับจะถูกห้ามมิให้จับปลาในทะเลหลวง

เมื่อพิจารณาว่ารัฐเหล่านี้ปฏิเสธอนุสัญญาด้วยความตระหนักชัดของผลที่จะตามมา ย่อนหน้านี้ก่อให้เกิดกฎหมายสถานะแวดล้อมระหว่างประเทศแบบใหม่ขึ้น ทนายความระหว่างประเทศเรียกสิ่งนี้ว่า กฎหมาย erga omnes¹⁴ ซึ่งเป็นกฎหมายที่ประกอบด้วยแบบแผนปฏิบัติที่ต้องสร้างขึ้นและนำไปปฏิบัติในนามของประชาคมรัฐทั้งหมด กฎหมายเหล่านี้มีพื้นฐานอยู่ที่การตระหนักว่าหนทางเดียวที่จะตอบผลประโยชน์พื้นฐานของมวลประชารัฐ ซึ่งก็คือผลประโยชน์ของมวลมนุษยชาติคือการเรียกร้องให้ผลประโยชน์และสิทธิอธิปไตยของรัฐอิสระทั้งหลายอยู่ภายใต้กฎระเบียบเหล่านี้

4. ประเภทกฎหมายใหม่: ด้านที่ดขามของ โลกานวัตกรรม

“แบบแผนผลประโยชน์สาธารณะ”¹⁵ พลิกผันโครงสร้างตามประเพณีของกฎหมายนานาชาติและลำดับขั้นของแบบแผน โดยประวัติศาสตร์แล้วระเบียบกฎหมายนานาชาติอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดรัฐอธิปไตย ซึ่งถูกจำกัดโดยพันธะพื้นฐานในเรื่องพรมแดนของสันติภาพและความมั่นคง เช่นเดียวกับสิทธิมนุษยชน

ข้อผูกมัดพื้นฐานของคนรุ่นใหม่อยู่บนหลักทฤษฎีนี้ กำลังถูกพัฒนาขึ้นเพื่อกำหนดขอบเขตใหม่ของศาลยุติธรรมภายในรัฐหนึ่งๆ

โซครายที่ประเทศกำลังพัฒนามีแนวโน้มที่จะถือเอาข้อจำกัดด้านอธิปไตยใหม่ๆ เหล่านี้ เป็นเพียงอีกความพยายามหนึ่งโดยฝ่ายโลกตะวันตกเพื่อแผ่ขยายการครอบงำทางการเมืองและเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามความเป็นจริงคือว่าทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ถูกคุกคามทั้งในประเทศที่กำลังพัฒนาและประเทศพัฒนาแล้ว และเราไม่ควรลังเลใจที่จะต้อนรับการเกิดขึ้นของกฎหมายใหม่นี้ สภาวะแวดล้อมจะต้องได้รับสถานภาพเช่นเดียวกับกับประเด็นของสันติภาพระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน นั่นคือ เพียงการจำกัดสิทธิอธิปไตยของรัฐแต่ละรัฐเท่านั้น ที่จะทำให้ผลประโยชน์ของประชาคมรัฐทั้งหมดได้รับการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ

¹³ Art. 33, par. 2 of the Convention.

¹⁴ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ใน Bruno Simma, From Bilateralism to Community Interest in International Law, Publication de L' Academie de Droit International de la Haye, Vol. 6, 1994, 217-384. Also Jost Delbrueck (ed.), “New Trends in International Law Making” *International Legislation in the Public Interest*, Berlin 1997. For see context of International Environment Law-see, Francisco Orrego Vicuna, State responsibility, liability, and remedial measures under international law, New criteria for environmental protection, (Fn. 13), p. 136.

¹⁵ แนวคิดพื้นฐานของแบบแผนผลประโยชน์สาธารณะ คือ “นอกเหนือจากรัฐโครงสร้างที่เป็นอิสระของผลประโยชน์สาธารณะได้แพร่กระจายออกไป และมีความห่วงใยโลก ดังนั้น สิ่งที่สำคัญคือรัฐต้องมีการดำเนินการในเรื่องผลประโยชน์และเป้าหมายของแต่ละรัฐอย่างอิสระเพื่อตอบสนองต่อมนุษยชาติ” Eibe Heino Riebel, กฎหมายสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศ คือกฎหมายที่ตอบสนองผลประโยชน์สาธารณะหรือไม่ การวิเคราะห์ในส่วนของผลกระทบในหลักการพื้นฐาน (แบบแผนของผลประโยชน์สาธารณะ) ดูได้ใน Jost Delbrueck, “New Trends in International Law-making,” *International Legislation in the Public Interest*, Berlin 1997, pp. 61-98, 89.

การเกิดขึ้นของกฎหมายประเภทใหม่นี้ ถือได้ว่าเป็นการตอบสนองที่เหมาะสมในโลกโลกาภิวัตน์ที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันยิ่งขึ้น ซึ่งบ่อนทำลายเงื่อนไขเบื้องต้นสำหรับการมีอยู่ในอนาคต นั่นคือสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติของพวกเขา ในระยะยาวแล้วความมีประสิทธิภาพของการคุ้มครองสภาวะแวดล้อมอาจไปถึงระดับเดียวกันกับสิทธิมนุษยชน เมื่อไม่มีสภาวะแวดล้อมทางธรรมชาติเหลืออยู่ให้ชื่นชมแล้ว ข้ออ้างเกี่ยวกับอธิปไตยและเอกราชของชาติก็ย่อมสูญเสียความ

ศักดิ์สิทธิ์ไปบ้างอย่างแน่นอน

ความกังวลของโลกเกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมกำลังเริ่มที่จะเปลี่ยนโครงสร้างของประชาคมโลก แนวโน้มวิธีการใหม่นี้ยังคงปรากฏขึ้นมาและจึงยังคงคลุมเครือผันผวนได้ง่าย และถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างหนัก ในท้ายที่สุดแล้ว มันจึงเป็นเพียงกฎหมายที่ตราขึ้นและกฎหมายที่ตราขึ้นนี้ต้องได้ถูกนำไปปฏิบัติให้เกิดผล แต่แม้ว่าจะเป็นเช่นนั้น: นี่มิใช่ด้านที่งดงามของโลกาภิวัตน์หรอกหรือ